2

FELSEFE 11 · 2. ÜNİTE · 2. konu

Teknoloji Bağlamında Ontolojik Problemler

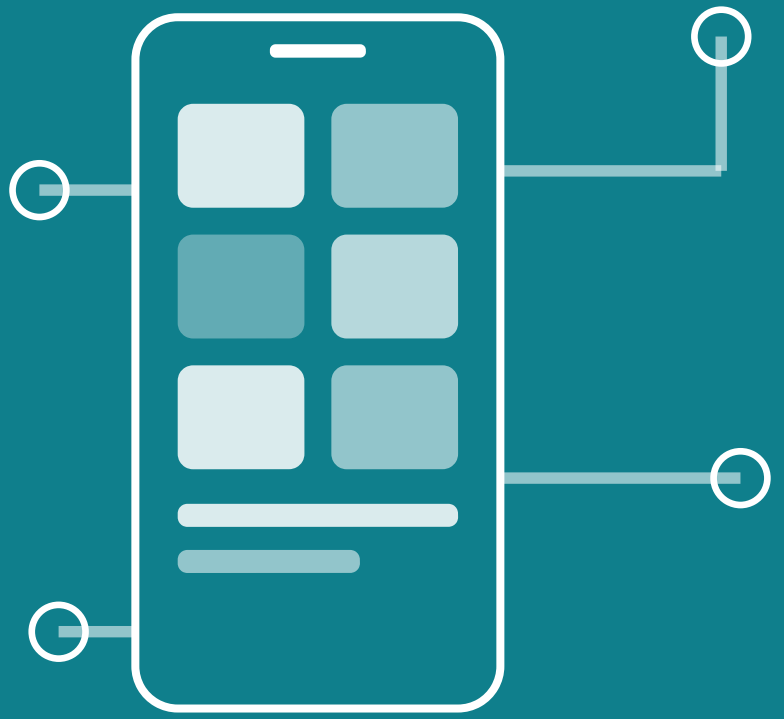

Teknoloji bizi kendimizden uzaklaştırıyor mu?

Profilde yüzlerce arkadaş var, yanında kimse yok

Sosyal medyadan

“Profilimde çok arkadaşım var ama yanımda kimse yok.”
“Takma isimle girmiş. Bazen ben de yapıyorum, sonra ismimi bile unutuyorum.”

Bu cümleler teknolojinin doğurduğu endişeleri ve sorunları yansıtır.

felsefesinifi.com

Aynı ırmak iki farklı gözle görülebilir

Örnek

Kıyıda oturan biri için ırmak akıp giden bir sudur. Baraj planlayan biri içinse yılda kaç kilovat saat elektrik vereceğini gösteren bir kaynaktır.

Heidegger'e göre modern teknoloji doğaya bu ikinci gözle bakar.

felsefesinifi.com

Heidegger: Teknoloji insanı özgürleştirmedi, esir etti

Beklenen

Doğa yasalarını bilmek insanı doğa karşısında özgür ve bağımsız kılar.

ama

Olan

Modern Çağ'ın bilim ve teknoloji anlayışı insanı esir aldı; onu doğal yaşamından kopardı, köksüz bıraktı.

felsefesinifi.com

Heidegger teknolojinin sorunlarını dört olguyla açıklar

Varlığın anlamının unutulması

Köksüzleşme

Yurtsuzluk

Çerçeveleme

felsefesinifi.com

Çerçeveleme doğayı ölçülecek bir nesneye çevirir

Çerçeveleme

Heidegger'e göre modern teknolojinin özü: İnsan doğayı nesne gibi görür, ölçülebilir parçalara böler ve belli bir amaç için kullanır.

Tekniğin özü açığa çıkarmaydı; modern teknolojide bu, doğayı zorlamaya ve varlığa saldırıya dönüşür.

felsefesinifi.com

Çerçeveleme insanı adım adım köksüz bırakır

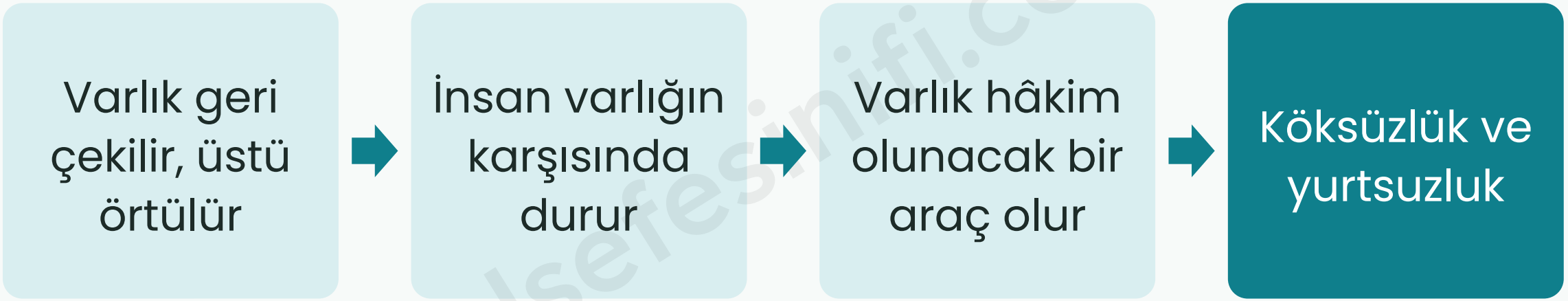

Varlığın unutuluşu bir bakıma insanın kendini unutuşudur. Bugünün insanı kendi özüyle karşılaşamaz.

felsefesinifi.com

Marcel: İnsan bir makine değildir

Marcel ne der?

İnsan, özellikle manevi varlığıyla bilimsel yöntemin konusu olamaz.

ama

Bugün ne oluyor?

İnsan, verimi hesaplanan bir makine modeli gibi görülüyor.

Gabriel Marcel (1889-1973), insana dair her sorunun bilimsel-teknolojik zihniyetle ele alınmasını eleştirir.

felsefesinifi.com

Objektifleştirme ontolojik anlam kaybına yol açar

Objektifleştirme

Bilimsel düşüncenin özündeki, insanı hesaplanabilen bir olgu, bir makine gibi ele alma çabasıdır.

İnsanın varlığının anlamı, değeri ve kutsallığı zedelenir; insan kendine ve dünyaya yabancılaşır.

felsefesinifi.com

Marcel: Araç amaca dönüşünce insan tutsak olur

Araç

Teknoloji insanın hizmetindedir, insan ona hâkimdir.

ama

Amaç

Teknoloji hedef olur; insan hâkimiyetini yitirir, özgürleşmez, tutsaklaşır.

felsefesinifi.com

Marcel: Sahip olduklarımız bizi tutsak eder

Sahip olma arzusu

Teknolojinin beslediği, insanı sahip olduklarını yitirme korkusuyla onların tutsağı yapan arzudur.

Bugünün teknolojisi yaygınlığıyla arzu ve korkularla dolu bir dünya kurar.

felsefesinifi.com

Heidegger ve Marcel aynı sonuca farklı yoldan varır

	Heidegger	Marcel
Sorunun kaynağı	Teknolojinin özü: çerçeveleme	İnsanın makine gibi görülmesi
Kavramlar	Varlığın unutuluşu, köksüzlük	Objektifleştirme, sahip olma arzusu
Sonuç	Yurtsuzluk, yabancılaşma	Anlam kaybı, yabancılaşma

felsefesinifi.com

Heidegger: Ne övmek ne isyan etmek çözümdür

Teknolojiyi nötr saymak, ona en kötü biçimde teslim olmaktır.

Teknik, tehlikeyi de kurtarıcıyı da içinde saklar.

Yanlış olan tekhne değil, kötü amaçlarla kullanılmasıdır.

felsefesinifi.com

Marcel aracı korumayı ister, Ellul teknik çözüme güvenmez

Marcel

Teknik amaca dönüşmemeli, hayata hizmet eden bir araç olarak kalmalı.

ve

Jacques Ellul (1912–1994)

Teknolojinin bozduğu bütünlüğü yine teknik araçlarla onarmaya çalışmak boşunadır.

felsefesinifi.com

Baudrillard: Gerçeği andıran ama gerçek olmayan bir dünyada yaşıyoruz

Simülasyon kuramı

Jean Baudrillard'ın (1929-2007) içinde yaşadığımız düzeni gerçeğe benzeyen ama gerçek olmayan bir simülasyon olarak gören görüşü.

Her gerçek sürecin yerine onun işleyen bir ikizi konur.

felsefesinifi.com

Simülasyon üç kavramla anlaşılır

Kavram	Anlamı
Simüle etmek	Gerçek olmayanı gerçekmiş gibi sunmak
Simülakr	Gerçeklik olarak algılanmak istenen görünüm
Simülasyon	Bir işleyişin maket ya da programla yapay olarak yeniden üretilmesi

felsefesinifi.com

Simülasyon gerçekle sahte arasındaki farkı siler

Simülasyon gerçeğe saldırır ve sonunda yalıtılamayan bir olguya dönüşür.

İnsan gerçekliğin ötesinde, bir simülasyonun içinde yaşar.

Gerçeğe son veren, gerçekten daha gerçek görünendir.

felsefesinifi.com

Sanal gerçeklik gerçeklik algımızı değiştirir

Sanal gerçeklik

Bilinen gerçeklerin hayallerle birleştirilip yapay ses ve görüntüyle ekranda sunulduğu yeni gerçeklik alanıdır.

Ekrandaki uyaranların gerçek olup olmadığı kişiden kişiye değişir.

felsefesinifi.com

Gelecekte bedenimiz evde, eş varlığımız davette olabilir

1. senaryo

Mutfak tarihe karışmış; tarla, ahır, market yok.

ve

2. senaryo

Hologramımız davette, biz yatakta uyuyoruz.

Hologramıyla davete giden kişi oraya gerçekten katılmış sayılır mı?

felsefesinifi.com

Düşün

Teknoloji insanı özgürleştirir mi, yoksa tutsak mı eder?

felsefesinifi.com

